

LEGAL ALERT

Ještě k formulacím žalobních petitů při žalobách o určení výše přiměřeného protiplnění při tzv. vytěsnění minoritních akcionářů

V rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 4712/2007 ze dne 16. prosince 2009 se Nejvyšší soud ČR vyslovil k několika otázkám, které souvisejí s formulací žalobních petitů v žalobách o nepřiměřenosti protiplnění podle ust. § 183k obch.z. Ustanovení upravující postup minoritních akcionářů bylo do obchodního zákoníku včleněno s účinností od 3. června 2005 v rámci úpravy procesu squeeze outu. Princip, na němž je ustanovení založeno, se od jeho uvedení do českého právního řádu nezměnil.

Podle citovaného ustanovení „*vlastníci účastnických cenných papírů mohou [...] požádat soud o přezkoumání přiměřenosti protiplnění [...].*“

Formulace, podle níž měly soudy přiměřenost protiplnění přezkoumávat, vyvolávala některé interpretační obtíže. Snad největší diskuse byla vedena k otázce, zda minoritní akcionář má hlavního akcionáře žalovat na určení přiměřené ceny protiplnění, či zda má přímo žalovat zaplacení rozdílu mezi cenou hlavním akcionářem přiznanou a cenou, kterou minoritní akcionář považuje za přiměřenou.

V citovaném rozhodnutí Nejvyšší soud uzavřel, že minoritní akcionář má krom práva žalovat konkrétní doplatek přiměřeného protiplnění i právo domáhat se určení, jaká je výše přiměřeného protiplnění, aniž by musel prokazovat naléhavý právní zájem na požadovaném určení. Na základě takového návrhu pak soud určí konkrétní výši protiplnění připadající na jeden účastnický cenný papír akciové společnosti, jejíž valná hromada přijala rozhodnutí o squeeze outu. Druhou stranou mince při tomto postupu je okolnost, že uspěje-li minoritní akcionář, tj. soud určí vyšší cenu protiplnění, než původně určil hlavní akcionář, není takto formulované rozhodnutí exekučním titulem a minoritní akcionář na jeho základě nemůže iniciovat exekuci majetku hlavního akcionáře v případě, že tento odmítne se dobrovolně rozhodnutí podvolit. V takovém případě minoritnímu akcionáře nezbude, než se opětovně obrátit na soud s žalobou o zaplacení částky odpovídající rozdílu mezi protiplněním určeným hlavním akcionářem a protiplněním určeným soudem jako protiplněním přiměřeným.

Z dikce ustanovení Nejvyšší soud dále dovozuje, že soud při rozhodování o návrhu přezkoumání přiměřenosti protiplnění není vázán tím, jak minoritní akcionář v žalobě zformuloval svou představu o výši přiměřeného protiplnění na jednu akcii. Může tedy svým rozhodnutím určit přiměřené protiplnění na jednu akcii částkou vyšší nebo naopak částkou nižší. Návrh na určení přiměřené výše protiplnění bude podle Nejvyššího soudu projednatelný dokonce i tehdy, omezí-li minoritní akcionář svůj požadavek na určení přiměřené výše protiplnění, aniž v žalobním petitu zformuluje svou představu o výši přiměřeného protiplnění na jednu akcii (minoritní akcionář tak do petitu žaloby v podstatě toliko opíše znění zákona).

Nejvyšší soud se dále vyjádřil k situacím, kdy vůči témuž hlavnímu akcionáři je u soudu z titulu tvrzeného nepřiměřeného protiplnění podá několik samostatných žalob od několika minoritních akcionářů nebo jejich skupin. Nejvyšší soud zde odkázal na ust. § 83 odst. 2 písm. d) o. s. ř., které s účinností od 1. dubna 2008 stanoví, že zahájení řízení proti hlavnímu akcionáři ve věcech přezkoumání protiplnění při výkupu účastnických cenných papírů podle § 183k obch. zák. brání tomu, aby proti němu probíhalo u soudu řízení o návrzích jiných akcionářů téže společnosti domáhajících se téhož přezkumu. S odvolávkou na své rozhodnutí sp. zn. 29 Odo 1019/2006 proto Nejvyšší soud konstatoval, že každou druhou a další žalobu podanou ze strany minoritních akcionářů je zapotřebí považovat za přistoupení do řízení zahájeného akcionářem, který podal první žalobu.

Vzhledem k závěru, že výše protiplnění může být přezkoumána jak na základě žalobního petitu určení tak na základě žalobního petitu na plnění, přičemž soud může v rámci jednoho squeeze outu projednávat toliko jednu žalobu o přiměřenosti protiplnění, Nejvyšší soud konstatoval, že soud v jednom řízení může rozhodnout vůči některým žalobcům určovací výrokem a vůči některým žalobcům výrokem na plnění. Uplatní-li některý žalobce oba typy žalob, je soud vůči tomuto žalobci povinen rozhodnout o obou těchto nárocích. Všechny výroky, o nichž soud v jednom řízení rozhoduje, pak musí nabýt právní moci současně.

Nejvyšší soud tak v rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 4712/2007 došel k velmi „liberálnímu“ výkladu zákona. Minoritní akcionáři podle tohoto výkladu nejsou povinni zahajovat řízení na zaplacení peněžité částky a v této souvislosti plnit i poplatkovou povinnost, jejíž výše se odvíjí právě od žalované částky; stejně tak závěr Nejvyššího soudu o nepotřebě uvést jakoukoliv částku v petitu žaloby může u některých minoritních akcionářů vyvolat dojem, že nejsou povinni žalobu podpořit dostatkem žalobních tvrzení, resp. argumentací, proč hlavním akcionářem určenou výši protiplnění považují za nepřiměřenou. V důsledku „odbřemenění“ minoritních akcionářů od povinnosti jednoznačné formulace žaloby budou nyní soudy v rámci jednoho řízení povinni projednat několik typů žalobních návrhů.